

Received-Makale Geliş Tarihi 16.02.2026
Published-Yayınlanma Tarihi 31.03.2026
Volume-Cilt (Issue-Sayı), ss/pp 13 (129), 615-624

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.19360676

Nadide Kodaman Akdemir

<https://orcid.org/0009-0005-7150-9941>

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Öğrencisi, Ankara/ TÜRKİYE

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Kapsamında İtirazen Şikâyet Başvuru Bedeli

Application Fees for Complaint on Appeal Under the Public Procurement Law No. 4734

ÖZET

Kamu ihale hukukunda itirazen şikâyet müessesesi, ihale sürecindeki hukuka aykırılıkların idari aşamada giderilmesini sağlayan ve yargı yükünü hafifleten en kritik denetim safhasını teşkil etmektedir. Ancak bu denetim yolunun işletilebilmesi için öngörülen mali külfetler, özellikle de 2026 yılı güncellemeleriyle birlikte 64.000 TL barajını aşan başvuru bedelleri, doktrinde ve yargı kararlarında hak arama hürriyeti bağlamında yoğun tartışmalara sebebiyet vermiştir. Söz konusu meblağların yüksekliği, aday ve isteklilerin mülkiyet hakkı ile mahkemeye erişim hakkı arasında hassas bir denge kurulmasını zorunlu kılmıştır.

Bu çalışma, Anayasa Mahkemesi'nin 2025 yılında tesis ettiği ve ihale mevzuatındaki mali yükümlülüklerin anayasal sınırlarını yeniden çizen iptal kararları perspektifinde kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Makale kapsamında öncelikle, başvuru bedellerinin hukuki niteliği; "harç", "masraf" ve "kamusal hizmet bedeli" kavramları üzerinden teorik bir tartışmaya açılmaktadır. Çalışmanın temel odağını ise, mevcut sistemde ciddi bir dönüşümü temsil eden ve yeni yürürlüğe giren "haklılık oranına göre iade" modeli oluşturmaktadır. Bu model, başvuru bedelinin salt başvuruyu zorlaştıran bir caydırıcılık aracı (pre-emptive barrier) olmaktan çıkarılarak; başvurunun kısmen veya tamamen haklı bulunması durumunda idarece iadesi zorunlu bir mali güvenceye dönüşme sürecini temsil etmektedir. Bu değerlendirmede; "başvuru bedelinin iadesi" mekanizmasının hukuk devleti, belirlilik ve ölçülülük ilkeleriyle olan illiyet bağı irdelenmektedir. Sonuç olarak çalışma, idarenin hukuka uygun davranma yükümlülüğünün bir sonucu olarak, haklılığı tescil edilen başvuru sahibinin üzerindeki mali yükün hafifletilmesinin adil bir ihale düzeni için kaçınılmaz olduğunu savunmakta ve mevcut uygulamadaki aksaklıklara yönelik çözüm önerileri sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamu İhale Hukuku, İtirazen Şikâyet, Başvuru Bedeli, Haklılık Payı, Anayasa Mahkemesi.

ABSTRACT

The institution of complaint on appeal in public procurement law constitutes the most critical audit phase, ensuring that illegalities in the procurement process are rectified at the administrative stage and alleviating the judicial burden. However, the financial burdens prescribed for the operation of this review mechanism—particularly the application fees exceeding the threshold of 64,000 TL with the 2026 updates—have sparked intense debates within the doctrine and judicial decisions in the context of the right to legal remedies. The magnitude of these amounts has necessitated the establishment of a delicate balance between the applicants' right to property and the right of access to court.

In the perspective of the annulment decisions rendered by the Constitutional Court in 2025, which redefined the constitutional limits of financial obligations in procurement legislation, this study provides a comprehensive analysis. Within the scope of the article, the legal nature of application fees is initially opened to a theoretical discussion through the concepts of "fees," "expenses," and "public service charges." The primary focus of the study is the "refund model based on the merit rate," which represents a significant transformation in the current system and has recently entered into force. This model signifies a transition where the application fee ceases to be a mere pre-emptive barrier and evolves into a financial guarantee that must be refunded by the administration if the application is found to be partially or fully justified. In this evaluation, the causal link (nexus) between the "refund of application fees" mechanism and the principles of the rule of law, legal certainty, and proportionality is examined. In conclusion, as a consequence of the administration's obligation to act in accordance with the law, the study argues that alleviating the financial burden on the applicant whose merits are certified is inevitable for a fair procurement order and offers practical solutions to address current implementation flaws.

Keywords: Public Procurement Law, Complaint for Complaint, Application Fee, Rate of Merit, Constitutional Court.

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri, devlet harcamalarının en büyük kalemini oluştururken, bu sürecin hukuki denetimi sadece isteklilerin ticari menfaatlerini değil, aynı zamanda kamu kaynaklarının verimli kullanılması ilkesini de doğrudan ilgilendirmektedir. Kamu alımları rejimimizde tesis edilen idari denetim yolları, 4734 sayılı Kanun'un belirlediği iki aşamalı (şikâyet ve itirazın şikâyet) hak arama usulü üzerine kurgulanmıştır; ihale sürecindeki hukuka aykırılıkların giderilmesi için tasarlanmış zorunlu idari başvuru yollarıdır. Ancak, bu denetim mekanizmasının en tartışmalı unsuru, Kamu İhale Kurumu'na yapılacak başvurular için şart koşulan "itirazın şikâyet başvuru bedelleri" olmuştur.

2026 yılı itibarıyla uygulanan güncel eşik değerler ve buna bağlı olarak belirlenen başvuru ücretleri, uyuşmazlığın tarafları için ciddi bir mali maliyet unsuru haline gelmiştir. Uzun yıllar boyunca, başvurunun sonucundan bağımsız olarak Kurum bütçesine gelir kaydedilen ve iadesi yapılmayan bu bedeller, doktrinde ve uygulamada "hak arama hürriyetinin önündeki mali bir engel" olarak nitelendirilmiştir. Özellikle dil dengenin, mülk sahibi aleyhine katlanılamaz bir boyuta ulaştığına dair eleştiriler, yargı mercilerinin konuyu yeniden ele almasına neden olmuştur.

Anayasa Mahkemesi'nin 2025 yılı içerisinde verdiği iptal kararları, bu tartışmalara anayasal bir son nokta koymuş ve "haklı çıkanın cezalandırıldığı" eski sistemi sona erdirmiştir. Bu gelişmenin ardından yasal zemine oturan "haklılık oranına göre iade" modeli, hem istekliler için mali bir güvence sağlamış hem de başvuru sahipleri için "iddia disiplini" kavramını zorunlu kılmıştır. Bu çalışma, söz konusu hukuksal dönüşümün temel dayanaklarını, başvuru bedellerinin sonuçlarını irdelemeyi amaçlamaktadır.

2.KAMU İHALE HUKUKUNDA İDARİ BAŞVURU YOLLARI

Kamu ihaleleri için etkin bir denetim mekanizmasının varlığı, her şeyden önce ilgili kanunların uygulanmasını sağlar ve kanuna itaatsizliğe karşı caydırıcı bir rol oynar. Böylece, kanun ihlallerinin önlenmesi ve yapılan hataların düzeltilmesi mümkün hale gelir. Bu mekanizma, eşit muamele, şeffaflık ve ihtiyaçların uygun şartlarda karşılanması gibi temel ilkelerin gerçekleşmesine katkıda bulunur. Etkin bir denetim mekanizması sayesinde kamu ihale süreci daha iyi işler. Bu durum, kamu harcamalarında ciddi tasarruf sağlanmasına imkân tanır. Ayrıca, sunulan kamu hizmetlerinin halkın ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayacak nitelikte olması da güvence altına alınır.

Bu çerçevede ülkemizde 08.09.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun (DİK) (Büber, 2014, s. 93) zaman içerisinde modern iktisadi gereksinimlerin gerisinde kalması (Toprak, 2019, s. 377), uygulamada baş gösteren yapısal sorunları çözmeye yetersizleşmiştir. Söz konusu mevzuatın tüm kamu tüzel kişilerini şemsiyesi altına almaması ve uluslararası standartlar ile Avrupa Birliği müktesebatıyla uyum sorunları yaşaması, daha kapsayıcı bir kanuni düzenlemenin ihdasını zorunlu kılmıştır. Bu gerekliliklerin bir sonucu olarak, ihale süreçlerini küresel normlara yaklaştıracak ve uygulama birliğini sağlayacak yeni bir yasal metnin hazırlanması süreci başlamıştır. Bu kapsamda 2002 yılında TBMM'de kabul edilerek 1 Ocak 2003'te yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu (KİK) (22.01.2002 tarihli ve 24648 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır), ile Türk Kamu İhale Sistemine ilk defa ihalelere yönelik özel idari başvuru yolları dâhil edilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; Türkiye'de tüm kamu alımlarını tek bir çatı altında toplayan genel bir ihale kanununun bulunmamaktadır. Nitekim 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, uygulama alanı bakımından 'özel' nitelik arz eden düzenlemelerdir. Bu iki temel mevzuat, evrensel bir geçerlilikten ziyade, yalnızca kendi metinlerinde açıkça sayılan idarelerin gerçekleştirdiği iş ve işlemler üzerinde hüküm ifade etmektedir (Gözler & Kaplan, 2024, s. 441). Ancak, 4734 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle 2886 sayılı Kanun'un kapsamı daraltılmıştır (Atay, 2021, s. 533).

Kamu ihalelerin denetiminde, KİK ile birlikte ikili bir denetim sistemi öngörülmüş olup, bu sistem idareye yapılan şikâyet başvurusu ve Kamu İhale Kurumu (KİK)'na yapılan itirazın şikâyet başvurusu olarak sistematize edilmiştir. 4734 sayılı Kanun'un hazırlık evrelerinde, bugün uygulanan denetim mekanizması için başlangıçta 'itirazın inceleme' terimi öngörülmüş olsa da yasalaşma sürecinde 'itirazın şikâyet' ifadesi nihai olarak benimsenmiştir (Uz, 2005, s. 390). Belirtmek gerekir ki, şikâyet ve itirazın şikâyet başvuru kavramlarına eleştiriler de gelmiştir. Örneğin, Adak (2002), Kamu İhale Kurumu nezdindeki başvuru yollarını analiz ederken, şikâyet kelimesinin taşıdığı subjektif anlama dikkat çekmiş ve 'itiraz' kavramının denetim ruhuna daha uygun olduğu yönünde bir terminoloji eleştirisi getirmiştir (s. 19). İdari vesayet kavramı, yerleşik doktrinde 'merkezi idarenin yerinden yönetim kuruluşları üzerindeki denetim yetkisi' olarak tanımlanmaktadır. Ancak Kamu İhale Kurumu ile ihaleyi gerçekleştiren idareler arasındaki hiyerarşik veya geleneksel bağ incelendiğinde, bu ilişkinin klasik anlamda bir idari vesayet

kavramını karşılamadığı görülmektedir. Bu yapısal farklılık, itirazın şikâyet müessesesini geleneksel idari denetim yollarından ayırarak, onu hukuk sistemimizde 'sui generis' (kendine özgü) nitelik taşıyan nev-i şahsına münhasır bir idari başvuru yolu haline getirmektedir (Birsen, s. 44).

Kanun kapsamında gerçekleştirilen ihalelere yönelik başvurular, Kamu İhale Kanunu'nun "Kamu İhale Kurumu, Şikâyetlerin İncelenmesi ve Anlaşmazlıkların Çözümü" başlıklı üçüncü kısmının "İhalelere Yönelik Başvurular ve İnceleme" başlıklı ikinci bölümünde yer alan 54'üncü ile 57'nci maddelerinde düzenlenmiştir. 4734 sayılı Kanun, ihale işlemlerinden kaynaklanan hukuka aykırılıklar karşısında geniş bir başvuru ehliyeti tanımıştır. Bu doğrultuda; gerek mevcut bir hak ihlaline uğrayan gerekse henüz gerçekleşmemiş ancak ortaya çıkması kuvvetle muhtemel bir zarar riskiyle karşı karşıya olan aday, istekli veya istekli olabilecekler, yasal koruma talep edebilirler. Söz konusu ilgililer, mevzuatın emrettiği usuli prosedürlere riayet etmek kaydıyla, denetim sürecini şikâyet ve itirazın şikâyet aşamalarıyla tetikleme yetkisine sahiptirler. İstisna kapsamında gerçekleştirilen ihaleler ise bu kapsamda genel hükümlere tabidir.

Kamu İhale Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle şikâyet ve itirazın şikâyetten oluşan iki aşamalı denetim sistemi oluşturulmuştur. Şikâyet, ihale sürecine ilişkin usulüne uygun olarak ihaleyi yapan idareye yapılan başvuruyu, itirazın şikâyet ise, idareye şikâyet başvurusunda bulunan veya idarece alınan kararı uygun bulmayan aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından usulüne uygun olarak KİK'e yapılan idari başvuruyu kapsamaktadır. Kanunla benimsenen iki aşamalı idari denetim sistemi ile idarenin kendi hatasını düzeltmesi, ihale sürecindeki aksaklıkların yargı mercilerine taşınmadan mümkün olan en kısa sürede sonuçlandırılması (Özkan, 2014, s. 104), yargı makamlarının iş yükünün azaltılması (Börü vd., 2017, s. 308) ve idare ile şikâyetçinin sulh olması amaçlanmıştır (Ulusoy, 2019, ss. 625-626).

2.1. Şikâyet Başvuru Yolu

4734 sayılı Kanun'un 55. maddesinde hüküm altına alınan usul dairesinde, ihale sürecinde gerçekleştirilen işlem veya eylemlerin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla yapılacak şikâyetler, başvuru konusu aykırılığı öğrendiği ya da öğrenmiş sayıldığı tarihi izleyen günden itibaren belirli süreler içinde idareye götürülmelidir. Pazarlık usulünün (b) ve (c) bentleri kapsamında gerçekleştirilen ihalelerde süre beş gün olarak öngörülmüşken, diğer ihale usullerinde on gün uygulanmaktadır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 4. maddesinde ihale kavramı; mal, hizmet veya yapım işlerinin belirlenen usullerle istekliler arasından seçilen kişi üzerine bırakılması ve sözleşmenin imzalanmasıyla nihayete eren bir süreç olarak tanımlanmıştır. Bu yasal tanım uyarınca, denetim mekanizmasının sınırı sözleşme aşamasıyla çizilmiştir; dolayısıyla sözleşmenin akdedilmesinden sonraki evreye ilişkin işlemlerin şikâyet veya itirazın şikâyet yoluyla idari denetime konu edilmesi hukuken mümkün değildir. Ancak her hâlükârda başvurunun, sözleşme imzalanmadan önce yapılması zorunludur.

İdare, şikâyeti incelemek ve başvuru hakkında gerekçeli bir karar vermekle yükümlüdür. Bu kararın, başvurunun idare kayıtlarına girdiği tarihten itibaren on gün içinde alınması ve kararın, Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) üzerinden en geç üç gün içerisinde ilgili tüm taraflara bildirilmesi gerekmektedir.

30.09.2020 günlü ve 31260 numaralı Resmî Gazete nüshasında yayımlanan düzenlemeyle birlikte (Resmî Gazete, 2020), idareye yönelik şikâyet başvurularının yalnızca fiziki yöntemlerle (elden veya posta yoluyla) değil, aynı zamanda Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) aracılığıyla güvenli elektronik imza kullanılarak da yapılabilmesine imkân tanınmıştır. Bu değişiklik, başvuru sürecinin dijital ortamda yürütülmesine yönelik alternatif bir usul kabul edilerek elektronik başvuru (e-şikâyet) uygulaması mevzuata dâhil edilmiştir.

Devamında, 1 Nisan 2023 tarihli ve 32150 sayılı Resmî Gazete'de (Resmî Gazete, 2023) yayımlanan değişiklikler kapsamında, İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelik'e Ek 1. madde eklenmiştir. Söz konusu düzenleme 15 Nisan 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu madde uyarınca, ilanı veya duyurusu 15 Nisan 2023 tarihinden sonra yapılan ihalelere ilişkin şikâyet ve itirazın şikâyet başvurularının EKAP aracılığıyla ve elektronik imza kullanılarak yapılması zorunlu hâle getirilmiştir. Böylece, başvuruların fiziki ortamda gerçekleştirilmesi uygulamasına son verilmiştir. İdareye yapılan şikâyetler de dâhil olmak üzere başvuru süreci bütünüyle elektronik ortama taşınmıştır.

2.2. İtirazen Şikâyet Başvuru Yolu

İdarenin şikâyet başvurusu üzerine tesis ettiği kararı hukuka uygun bulmayan ilgililerin, doğrudan yargı yoluna başvurmadan önce Kamu İhale Kurumu nezdinde itirazen şikâyet yolunu tüketmeleri gerekmektedir. Bu başvuru, dava açılabilmesi bakımından zorunlu bir idarî başvuru niteliği taşımaktadır.

İtirazen şikâyet için öngörülen süre on gündür. Sürelerin hesaplanmasında esas alınan başlangıç noktası, idarenin şikâyet üzerine verdiği kararın ilgiliye tebligatının gerçekleştirildiği günü izleyen gün olup, yasal takvim bu aşamadan itibaren işlemeye başlar. İdarenin kanuni süre içinde karar tesis etmemesi hâlinde ise süre, nihai hükmünü tesis etmesi için öngörülen yasal zaman diliminin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren hesaplanır.

İhalenin iptaline ilişkin işlemler, ancak şikâyet veya itirazen şikâyet başvurusu üzerine tesis edilmiş olmaları hâlinde itirazen şikâyete konu edilebilmektedir. Bu nitelikteki iptal kararlarına karşı, idareye yeniden şikâyet başvurusunda bulunulmasına gerek olmaksızın, doğrudan Kamu İhale Kurumu'na beş gün içinde itirazen şikâyet yoluna gidilmesi mümkündür. Böylece kanun koyucu, başvuru üzerine verilen iptal kararları bakımından daha kısa ve doğrudan işleyen bir denetim yolu öngörmüştür.

Kurum, kendisine intikal eden ihale işlem dosyalarının kayıt altına alındığı tarihten itibaren kural olarak yirmi gün içinde nihai kararını vermekle yükümlüdür. Bununla birlikte, pazarlık usulünün (b) ve (c) bentleri uyarınca gerçekleştirilen ihaleler ile şikâyet veya itirazen şikâyet başvuruları sonrasında alınan iptal kararlarına ilişkin başvurularda, başvuru süresi on iş günü olarak belirlenmiştir. Bu düzenleme, söz konusu usullerin niteliği ve ivedilik gereği dikkate alınarak daha kısa bir karar süresi öngörülmesi amacıyla dayanmaktadır.

İtirazen şikâyet başvuruları sonucunda Kurum tarafından verilebilecek karar türleri ise ihale sürecindeki denetim usullerini düzenleyen ikincil mevzuat olan İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelik'in 21. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre Kurul, başvuruyu gerekçeli olarak inceleyerek üç tür karar verebilir. İlk olarak, ihale sürecinin devamına engel teşkil eden ve düzeltici işlemle giderilemeyen bir hukuka aykırılığın tespiti hâlinde ihalenin iptaline karar verilebilir. İkinci olarak, tespit edilen aykırılığın idare tarafından yapılacak bir düzeltme ile giderilebilir nitelikte olması ve ihale sürecinin tamamen ortadan kaldırılmasını gerektirmemesi durumunda, düzeltici işlem belirlenmesine hükmedilebilir. Son olarak, başvurunun süre, usul veya şekil şartlarına uygun olmaması; usulüne uygun şekilde sözleşmenin imzalanmış bulunması, şikâyete konu işlemlerde iptal ya da düzeltici işlem tesisini gerektirecek bir hukuka aykırılığın saptanamaması ya da başvuru konusunun Kurumun görev alanı dışında kalması hâllerinde başvurunun reddine karar verilmektedir.

Bu çerçevede Kurumun karar türleri, ihale sürecindeki hukuka aykırılığın niteliği ve başvurunun usulî koşulları dikkate alınarak şekillenmekte; denetim mekanizması hem esasa hem de usule ilişkin boyutlarıyla işletilmektedir.

Başvuru usulünün dijitalleşmesi bakımından önem taşıyan bir diğer düzenleme, e-itirazen şikâyet uygulamasına ilişkindir. 20 Haziran 2021 tarihli ve 31517 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan değişikliklerle, 20 Temmuz 2021 tarihinden itibaren itirazen şikâyet başvurularının yalnızca elden veya posta yoluyla değil, Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) aracılığıyla güvenli elektronik imza kullanılarak da yapılabilmesine imkân tanınmıştır. Böylece, itirazen şikâyet süreci bakımından elektronik başvuru yolu, alternatif bir yöntem olarak mevzuata dâhil edilmiştir.

Bu sürecin devamında, 1 Nisan 2023 günlü, 32150 numaralı Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklikler kapsamında İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelik'e (İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 2023). eklenen ve 15 Nisan 2023 tarihinde yürürlüğe giren Ek 1. madde ile daha ileri bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre, ilanı veya duyurusu 5 Nisan 2023 tarihini müteakip ilan edilen veya duyurusu gerçekleştirilen ihalelere ilişkin şikâyet ve itirazen şikâyet başvurularının EKAP aracılığıyla elektronik imza kullanılarak yapılması zorunlu hâle getirilmiştir. Bu düzenleme ile başvuru usulü bakımından fiziki yöntemler terk edilerek elektronik başvuru sistemi esas alınmıştır.

Nitekim fiziki ortamda gerçekleştirilen başvuruların hukuki sonuç doğurup doğurmayacağı hususu, Kamu İhale Kurumu tarafından 14.06.2023 tarihli ve 2023/DKD-161 sayılı Düzenleyici Kurul Kararı (Kamu İhale Kurulu [KİK], 2026) ile açıklığa kavuşturulmuştur. Anılan kararda, mevzuat değişiklikleri sonrasında fiziki ortamda yapılan başvuruların idareler veya Kurum tarafından "şikâyet" ya da "itirazen şikâyet"

başvurusu olarak kabul edilmeyeceği belirtilmiştir. Böylelikle elektronik başvuru zorunluluğu, uygulama bakımından da kesin ve bağlayıcı bir nitelik kazanmıştır.

3.İTİRAZEN ŞİKÂYET BAŞVURU BEDELİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Yargı harçları, bireylerin yargı organları önünde hak arama yoluna başvurmaları karşılığında devlete ödedikleri mali yükümlülüklerdir. Yargı hizmeti, niteliği itibarıyla bölünebilir bir kamu hizmeti olduğundan, bu hizmetten yararlananların belirli ölçüde mali katkıda bulunmaları kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, yargı faaliyetinin finansmanına katkı sağlama amacının yanı sıra, sistemin etkin işlemesine de hizmet etmektedir. Harç uygulamasının bir diğer işlevi ise, dayanaktan yoksun, keyfi veya ciddiyyetten uzak başvuruların caydırılmasıdır. Belirli bir mali külfetin öngörülmesi, mahkemelerin gereksiz şekilde meşgul edilmesini önleyerek yargı kaynaklarının daha verimli kullanılmasına katkıda bulunur. Bu yönüyle harç, yalnızca mali değil aynı zamanda düzenleyici bir araç niteliği taşımaktadır. Buna karşılık, harçtan ayrı olarak öngörülen yargılama gideri avansının amacı, yargılama sürecinde yapılması zorunlu olan tebligat, bilirkişi incelemesi veya keşif gibi masrafların karşılanmasını sağlamaktır. Yargılamanın ilerleyebilmesi için zorunlu olan bu giderlerin, yargı yoluna başvuran kişi tarafından üstlenilmesi, usul hukukunun doğal bir sonucudur (Anayasa Mahkemesi [AYM], 2025). Bu çerçevede, başvuru sahiplerinin hem harç hem de yargılama giderlerine katlanmakla yükümlü tutulmasının, mahkemeye erişim hakkını ortadan kaldıran değil; kamu hizmetinin sürdürülebilirliği ve yargı sisteminin düzenli işleyişi gibi anayasal açıdan meşru amaçlara dayanan bir sınırlama olduğu kabul edilmektedir.

Mahkemeye erişim açısından bir bedel öngörülmesi tek başına mahkemeye erişim hakkını engelleyici nitelikte görülmemektedir. Bu mali yükün boyutu, müracaatın hangi safhasında talep edildiği ve başvuru sahibinin mali gücünün bireyselleştirilerek değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) yerleşik içtihadı olan Kreuz v. Polonya kararı (2001, § 60-67), Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin yaklaşımıyla paralellik göstermektedir. Bu yargı organlarına göre; yargılama harçlarının mevcudiyeti tek başına bir hak ihlali teşkil etmese de talep edilen tutarın başvuru sahibinin mali gücünü aşacak düzeyde fahiş olması, mahkemeye erişim hakkının özünü zedeleyebilmektedir. Konuya ilişkin karşılaştırmalı hukuk perspektifinden yapılan ayrıntılı analizler, yargı harçlarının adli yardım mekanizmalarıyla dengelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çerçevede, kamu ihalelerinde itirazden şikâyet başvurusu aşamasında başvuru bedeli alınmaktadır. Zorunlu başvuru yollarından şikâyet başvurusu için ise bedelin tahsilatına ilişkin yasal çerçevede herhangi bir normatif düzenleme yer verilmemiştir.

İtirazen şikâyet başvuru bedeline ilişkin Kamu İhale Kurumu'nun görev ve yetki alanını tayin eden 53. madde hükmünde belirlemeler yapılmış ve başvuru bedeli Kurum'un gelirleri arasında sayılmıştır (22.01.2002 tarihli ve 24648 sayılı Resmî Gazete). Başvuru bedelinin hukuki niteliğine ilişkin bir belirleme ise yapılmamıştır. Ancak Kurum tarafından sunulan bir kamu hizmetinden faydalanma esasına dayalı olarak tahsil edildiği göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu mali yükümlülüğün bir 'harç' vasfı taşıdığı sonucuna varılmaktadır (Demirboğa & Başdaş, 2014, s. 189).

Başvuru bedeli ihalenin yaklaşık maliyetine göre çeşitli aralıklarla belirlenmektedir ve her yıl güncellenmektedir. 4734 sayılı Kanun'un 67. maddesine göre,

Bu Kanunda belirtilen eşik değerler ve parasal limitler bir önceki yılın Toptan Eşya Fiyat Endeksi esas alınarak Kamu İhale Kurumu tarafından güncellenir ve her yıl 1 Şubat tarihinden geçerli olmak üzere aynı tarihe kadar Resmî Gazetede ilân edilir. ... Bu Kanunda belirtilen eşik değerler ve parasal limitler, olağanüstü hallerde, belirtilen tarihin dışında da Kurumun teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı Kararı ile güncellenebilir.

Başvuru bedeli uygulaması, bir yandan dayanaktan yoksun ya da ihale sürecini geciktirme amacı taşıyan başvuruların önüne geçilmesine hizmet etmekte, diğer yandan başvuruları incelemekle görevli mercinin yürüttüğü denetim faaliyetinin maliyetine belirli ölçüde katkı sağlamaktadır. Bu çerçevede, kamu ihale uyuşmazlıklarında itirazden şikâyet yoluna başvurulabilmesi için belirli bir tutarın öngörülmesi, tek başına adalet erişim imkânının hukuka aykırı şekilde kısıtlandığı sonucunu doğurmaz. Ancak bu değerlendirmenin, söz konusu bedelin ölçülü olması ve başvuru hakkını fiilen kullanılamaz hâle getirmeyecek düzeyde belirlenmesi şartına bağlı olduğu göz ardı edilmemelidir (AYM, 2020, § 37–38).

Başvuru bedelinin yatırılmaması hâlinde başvurunun 54/11-c maddesi hükmüne göre başvurunun şekil şartlarını taşıması durumunda şekil açısından uygun olmadığına karar verilmektedir. Eğer başvuru süresi dolmamışsa 4734 sayılı Kanun'un 54. maddesinde yer alan sekizinci fıkra hükmü çerçevesinde, başvuru bedeli yatırılarak eksiklik giderilebilecektir.

4734 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesinde yer alan (j) bendinin ikinci alt bendi kapsamında, 1 Şubat 2026 tarihinden itibaren uygulanacak en düşük itirazın şikâyet başvuru bedeli 64.652,00 TL olarak güncellenmiştir. Bu tutarın, genel yargı harçlarıyla mukayese edildiğinde yüksek olduğu ileri sürülebilse de ihale süreçlerine katılan istekli sayısı ve doküman indiren 'istekli olabilenlerin' yoğunluğu dikkate alındığında, sürecin gereksiz başvurularla kilitlenmesini önlemek ve caydırıcılığı tesis etmek adına makul olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim 5812 sayılı Kanun ile daihl edilen bu yüksek bedellerin hak arama özgürlüğünü ölçüsüzce kısıtladığı iddiasıyla yapılan iptal başvurusunda Anayasa Mahkemesi; düzenlemenin amacının başvuru sahiplerini özenli ve iyi niyetli başvurulara sevk etmek olduğunu vurgulamıştır. Mahkeme, ahsil edilecek meblağın ihale ölçüğüyle (yaklaşık maliyetle) orantılı şekilde yükselmesinin, ulaşılmak istenen hedef ile başvurulan yöntem arasında rasyonel bir denge teşkil ettiğine hükmederek, bu mali yükümlülüğün anayasal sınırlarda kaldığı gerekçesiyle başvuruyu reddetmiştir (AYM, 2011).

Danıştay'da 2023/1 sayılı Kamu İhale Tebliği'nin, başta itirazın şikâyet bedelleri olmak üzere eşik değerler ve parasal değerlerde %97,72 oranında artış yapılmasına ilişkin birinci maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla ikame edilen iptal davasında şu değerlendirmeler de bulunmuştur.

Anılan Anayasa Mahkemesi kararları ve 4734 sayılı Kanun'un itirazın şikâyet başvuru bedeline ilişkin hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, itirazın şikâyet başvuru bedeli alınmasının amacının, başvuruların iyi niyetli ve özenli olmasının ve sürecin etkili bir şekilde işlenmesinin sağlanması olduğu ve amacını gerçekleştirmeye elverişli olduğu, bedel tahsilinin kamu makamlarına tanınan takdir yetkisi dikkate alındığında gerekli olduğu, itirazın şikâyet başvurularında haklı çıkan kişilerin 4734 sayılı Kanun'a eklenen paragraftan sonra, ödemiş oldukları itirazın şikâyet başvuru bedellerini geri alabilmelerinin mümkün olduğu ve itirazın şikâyet başvuru bedelinin yıllar içerisinde Kanun'la belirlenmiş bir formül gözetilerek enflasyon oranında artırıldığı gözetildiğinde, itirazın şikâyet başvuru bedellerinin ve bu bedellerde gerçekleşen artışların orantılı olduğu anlaşıldığından, itirazın şikâyet başvuru bedellerindeki artışlarla hak arama özgürlüğüne ilişkin olarak gerçekleşen kısıtlamaların ölçülü olduğu sonucuna varılmıştır (Danıştay 13. Daire, 2025).

Anayasa Mahkemesi, 'hakkın özü' kavramını; ilgili temel hak ve hürriyetin özünü zedeleyerek onu kullanılamaz bir hale getiren, kullanılmasını önemli ölçüde güçleştiren veya ortadan kaldıran sınırlamalar olarak tanımlamaktadır (AYM,2017). Bu teorik çerçeve ışığında, başvuru bedellerindeki yıllık artışın hak arama özgürlüğünü kısıtlayıp kısıtlamadığı somut verilerle incelenmelidir. Kamu İhale Kurumu verileri temel alındığında; daha düşük bedellerin uygulandığı 2024 şubat- 2025 ocak döneminde 257 itirazın şikâyet başvurusu yapılmışken, bedellerin önemli ölçüde arttığı 2025 şubat- 2026 ocak döneminde bu sayının 1044'e yükseldiği görülmektedir (Kamu İhale Kurumu, 2025). Bu istatistiksel veri, başvuru bedellerindeki artışın, isteklilerin denetim yoluna başvurma iradesini kırmadığını ve bedel yüksekliğinin tek başına başvuru hakkını işlevsiz kılan bir engel teşkil etmediğini açıkça ortaya koymaktadır.

4. BAŞVURU BEDELİNİN İADESİ VE TAZMİNİ

Yargılama giderlerinin paylaşılması, 6100 sayılı HMK'nın 326. maddesinde somutlaşmaktadır. İdari yargı usulünde hukuk muhakemeleri kurallarına atıf yapan 2577 sayılı Kanun'un 31. maddesinin birinci fıkrasında yapılan atıfla bu kural, ihale uyuşmazlıklarında da uygulama alanı bulur. Bu çerçevede, idari işlemin hukuka aykırılığının mahkemece tescil edilmesi durumunda, davacı tarafın başlangıçta yatırmış olduğu bedellerin bir hak arama maliyeti olarak kalmaması sağlanır. Bu giderler, tamamen veya haklılık oranına göre kısmen idareye yükletilir. Böylece mülkiyet hakkı korunmuş olur.

Bu kapsamda; itirazın şikâyet başvurusu için yatırılan başvuru bedeli 7421 sayılı Kanun öncesinde hiçbir şekilde iade edilmiyordu. Geçmiş uygulamada, itirazın şikâyet başvuru bedeli bir 'hizmet bedeli' olarak telakki edildiğinden, başvurusu haklı bulunan ve idarenin hukuka aykırı işlemini iptal ettiren kişilere dahi bu tutarların iadesi mümkün olmamaktaydı. Bu durum, haklı çıkan başvuru sahibinin üzerinde haksız bir mali yük bırakarak mülkiyet hakkı ve hak arama hürriyeti tartışmalarını beraberinde getirmekteydi (Seyhan, 2018, s. 141). Bu kapsamda Anayasa Mahkemesi itirazın şikâyet başvurusu sonucunda haklı bulunan bir şikâyetçinin itirazın şikâyet başvuru bedelinin iade edilmemesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle yaptığı başvuru

sonucunda başvuru bedelinin mülkiyet hakkını sınırlandırıldığına karar vermiştir; 31. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle mülkten barışçıl yararlanma hakkına yer verilmiş; ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlanabileceği belirlenerek aynı zamanda mülkten yoksun bırakmanın şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (Recep Tarhan ve Afife Tarhan, §§ 55-58)

32. Başvurucu Şirketten itirazın şikâyet başvuru bedeli alınması mülkiyet hakkına müdahale teşkil etmekle olup bu müdahalenin mülkiyet hakkının kamu yararına kullanımının kontrolü veya düzenlenmesine ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelenmesi gerekir (AYM,2020).

Ayrıca başvuru sahibi adına haklılığın tescil edilmiş olmasına bakılmaksızın başvuru bedelinin iade edilmemesine ilişkin olarak ise şu değerlendirmelerinde bulunmuştur

Başvurucu, mevzuatta öngörülen idari yolları tüketmeden dava açmamaktadır. Hâlbuki doğrudan dava açılabilseydi başvuru Şirket itirazın şikâyet başvuru bedeli ödemeyecek, davasında haklı çıkması durumunda ise yargılama giderleri karşı tarafa yüklenecektir. Diğer taraftan itirazın şikâyet başvuru bedelinin idari yargıda dava açma masraflarıyla karşılaştırıldığında çok yüksek olduğu görülmektedir. İhaleye katılan isteklilerin hukuka aykırı bir durumla karşılaştıklarında haklı çıksalar dahi itirazın şikâyet başvuru bedelinin kendilerine iade edilmeyeceğini bilmeleri bu yola başvurmalarını engelleyebilmektedir.

48. İhaleyi yapan idarenin hukuka aykırı işlemi nedeniyle idari yollara başvurmak zorunda kalan başvuru Şirkete şikâyetinde haklı çıkmasına rağmen başvuru bedeli iade edilmemiş ve neticede başvuru Şirketin mal varlığında ödenen bedel kadar eksilme meydana gelmiştir. Başvuru konusu olayda başvuru Şirkete haklı çıkmasına rağmen itirazın şikâyet başvuru bedelinin iade edilmemesi suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahale başvuru Şirketin menfaatlerinin dikkate alınmaması nedeniyle ölçüsüzdür.

49. Şikâyetinde haklı çıkan başvuru konusunun söz konusu başvuru bedelini doğrudan yatırdığı KİK'ten almak yerine ayrı bir dava açmaya zorlanması başvuru aleyhine aşırı bir külfet yüklemektedir. Zira söz konusu bedel kolaylıkla idari süreç içinde ilgili idareye rücu edilebilir. Bu külfetin başvuru yükletilmesi ise mülkiyet hakkının usul güvencelerine de uygun düşmemektedir.

Anayasa Mahkemesinin bu kararı üzerine 26.11.2022 tarihli ve 32025 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7421 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Başvuru sahibinin iddialarının tamamında haklı bulunması halinde, Kurul kararı ile itirazın şikâyet başvuru bedelinin başvuru sahibine iadesine karar verilir. Kurul kararının başvuru sahibine bildirimini izleyen otuz gün içinde başvuru sahibinin Kuruma yazılı talebi üzerine, bu talep tarihini izleyen otuz gün içinde Kurum tarafından itirazın şikâyet başvuru bedelinin iadesi yapılır ve son ödeme tarihine kadar geçen süre için faiz işlemez. Diğer hallerde başvuru bedeli iade edilmez.

Ancak yukarıda aktarılan düzenlemenin de Anayasa Mahkemesi'nin kararında belirttiği bütün hususlara uygun olduğu söylenemez; nitekim anılan bu hüküm de Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Ankara 7. İdare Mahkemesi tarafından itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesi önüne getirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, anılan hükmü de şu gerekçelerle iptal etmiştir;

..26. Kanun'un 54. maddesinin ikinci fıkrasında itirazın şikâyet başvurusu, dava açılmadan önce tüketilmesi zorunlu idari başvuru yolu olarak öngörüldüğünden başvuru sahibinin bu yolu tüketmeden dava açması mümkün değildir. Zorunlu başvuru yolunda ileri sürülen iddialarının bir kısmında dahi haklı çıkan başvuru sahibine itiraz konusu kural uyarınca başvuru bedelinden herhangi bir iade yapılmayacaktır. Bununla birlikte başvuru sahibinin iddialarının en azından bir kısmının Kurum tarafından haklı bulunmasının, ihaleyi yapan idarenin ihale sürecindeki bazı işlemlerinin hukuka aykırı olduğunun kabulü anlamına geleceği de açıktır. Bu durumda kurallar

gereği idarenin hukuka aykırı işleminin sonuçlarından dolayı kişilere külfet yüklemesi ise kaçınılmaz olacaktır. Kişinin Kuruma yatırdığı bedeli ihaleyi yapan idareye karşı açacağı ayrı bir dava ile idareden isteyebileceği söylenebilse dahi ayrı bir davaya zorlanıyor olması da yeni bir külfet olarak nitelendirilebilecektir (benzer yönde değerlendirme için bkz. Farmasol Tıbbi Ürünler Sanayi ve Ticaret A.Ş. (2), § 49).

27. Bu itibarla başvuru sahibinin şikâyet başvurusunda haklı çıktığı iddiaları dikkate alınmaksızın iddialarının tamamında haklı çıkması durumunda başvuru bedelinin iade edilmesini öngören kuralların kişilere aşırı bir külfet yüklediği, kamu yararı ile mülkiyet hakkı arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi kişi aleyhine bozarak orantısız bir sınırlamaya neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır (AYM,2024).

Anayasa Mahkemesi'nin bu iptal gerekçesi, ihale hukukunda idarenin kusursuzluğu düşüncesini sona erdirmiştir. Mahkeme, özellikle 26. paragrafta yer alan ayrı bir dava açma zorunluluğu hususuyla, hak arama sürecinin kendisinin bir mağduriyete dönüşmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Başvuru sahiplerinin iddialarında kısmen dahi haklı çıkması, idarenin süreçteki bir sakatlığını ortaya koymaktadır. Bu sakatlığı düzelten bir süjenin mülkiyetinden mahrum bırakılması, adalet duygusunu zedelemektedir. AYM'nin bu yaklaşımı, başvuru bedelini engelleyici bir unsur olmaktan çıkarmış; işlemlerinde hukuksal normlara riayet etme yükümlülüğünün bir gereği olarak mali bir teminat işlevi görmesini sağlamıştır. Dolayısıyla bu karar, başvuru sahipleri bakımından idari denetim mekanizmasına duyulan güvenin anayasal güvence altına alınması anlamına gelmektedir.

Kararın uygulanmasını teminen ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesinin (j) fıkrası, 25.12.2025 tarih ve 33118 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24/12/2025 tarihli ve 7571 sayılı Kanun'un 11'inci maddesiyle şu şekilde düzenlenmiştir.

İtirazen şikâyet başvuru bedelinin, itirazen şikâyet başvuru dilekçesinde yer verilen iddialar dikkate alınarak belirlenecek haklılık oranına karşılık gelen kısmının Kurul kararı ile başvuru sahibine iadesine karar verilir. Ancak Kurum tarafından 54 üncü maddenin onbirinci fıkrasının (c) bendi uyarınca başvurunun reddine veya eşit muamele ilkesi yönünden yapılan inceleme sonucunda 54 üncü maddenin onbirinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri uyarınca ihalenin iptaline veya düzeltici işlem belirlenmesine karar verilmesi halinde başvuru bedeli iade edilmez. Başvuru dilekçesinde aynı iddia kapsamında birden fazla hususa yer verilmesi halinde bu hususlar Kurum tarafından ayrı birer iddia olarak değerlendirilir. Kurul kararının başvuru sahibine bildirimini izleyen otuz gün içinde başvuru sahibinin Kuruma yazılı talebi üzerine, bu talep tarihini izleyen onbeş gün içinde Kurum tarafından bedel iadesi yapılır. Bu süre içinde ödeme yapılamaması halinde, sürenin bitiminden itibaren ödeme tarihine kadar geçen süre için kanuni faiz işletilir.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının ardından yürürlüğe giren yeni yasal düzenleme, itirazen şikâyet mekanizmasını bir 'risk-maliyet' analizine dönüştürmüştür. Yeni hükümlerle getirilen 'haklılık oranına göre iade' modeli, idari başvurularda matematiksel bir adaleti tesis etmeyi amaçlamaktadır. Ancak bu düzenleme, başvuru sahipleri için yeni bir stratejik zorunluluğu da beraberinde getirmektedir. Dilekçede yer alan her bir hususun ayrı bir iddia sayılması, ispatlanması güç veya zayıf iddiaların iade edilecek tutarı aşağı çekeceği gerçeğini doğurmuştur. Öte yandan, iade sürecine getirilen 15 günlük kesin süre ve faiz yaptırımı, idarenin mali sorumluluğunu pekiştirerek, bürokratik gecikmelerin önüne geçecek anayasal bir güvence niteliği taşımaktadır.

Ayrıca Kurum haklılık payı oranının hesabına ilişkin olarak aldığı 26.12.2025 tarih ve 2025/DK.D-474 sayılı Kurul kararında haklılık payının nasıl hesaplanacağına ilişkin düzenlemelere yer vermiştir (KİK,2026). Anılan kararda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmekle birlikte, özetle toplam başvuru bedelini dilekçedeki toplam "ayrı iddia" sayısına bölerek bir "birim iddia bedeli" oluşturulmaktadır. Örneğin, Eğer 100.000 TL yatırırsanız ve 10 tane ayrı iddianız varsa, her bir iddianızın "iade değeri" 10.000 TL'dir. KİK bunlardan kaçını haklı bulursa, o kadar on bin TL size iade edilir.

Kanuni düzenlemenin sahadaki yansıması, 26.12.2025 tarih ve 2025/DK.D-474 sayılı Düzenleyici Kurul Kararı ile somut bir matematiksel metne dönüştürülmüştür. Bu karar, 'haklılık payı' kavramını soyut bir değerlendirme olmaktan çıkarıp, toplam bedel / iddia sayısı formülüne dayanan aritmetik bir süreçle bağlamıştır. Kurul'un bu yaklaşımı, iddia kavramının önemini arttırmıştır. Zira artık dilekçeye eklenen her zayıf veya dayanaksız argüman, sadece hukuki bir kalabalık değil, aynı zamanda iade edilecek tutarı aşağı çeken mali bir risk unsuru haline gelmiştir.

5.SONUÇ

Kamu ihale hukukunda itirazın şikâyet başvuru bedelleri, uzun yıllar boyunca sadece bir "caydırıcılık engeli" olarak görülmüş; bu durum hak arama hürriyeti ve mülkiyet hakkı ekseninde ciddi tartışmaları beraberinde getirmiştir. Ancak 2025 yılı itibarıyla gerçekleşen hukuksal dönüşüm, bu statik yapıyı dinamik ve hakkaniyetli bir modele evriltmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin 2025 tarihli iptal kararları, devletin kendi hatasının maliyetini (başvuru bedeli) haklı çıkan vatandaşa yükleyemeyeceğini tescil etmiştir. Artık başvuru bedeli, idarenin hukuka uygun davranma yükümlülüğünün bir nevi "mali teminatı" haline gelmiştir.

2025/DK.D-474 sayılı Kurul kararı ile hayata geçen "matematiksel haklılık payı" modeli, uyuşmazlık çözümünde aritmetik bir adaleti tesis etmiştir. Bu düzenlemelerle "ne kadar çok iddia, o kadar çok şans" mantığı iflas etmiştir. Dilekçeye eklenen her zayıf veya dayanaksız argüman, iade edilecek bedeli düşüren mali bir risk unsurudur. Başvurucular, iddialarını "nicelik" değil "nitelik" üzerinden oluşturmalı, her bir iddiayı net ve ispatlanabilir kalemler halinde sunmalıdır.

İade sürecine getirilen 15 günlük kesin süre ve kanuni faiz yaptırımı, idari hantallığın önüne geçecek bir disiplin aracıdır. Başvurucuların, Kurul kararını takiben 30 gün içinde yazılı talepte bulunma şartını unutmamaları, hak kaybı yaşamamaları adına kritiktir. 2026 yılı itibarıyla kamu ihale sistemi, başvuru bedeline gelen en büyük eleştiri mahiyetindeki yüksek başvuru bedeli hususuna, haklılık durumunda sağlanan "iade güvencesi" ile bir dengeleme getirmiştir. Diğer taraftan, yeni düzenleme, haklılık durumunda bedeli idareye yükleyerek (tazmin mekanizmasıyla), taraflar arasındaki ekonomik dengesizliği bir nebze olsun gidermekte ve "silahların eşitliği" ilkesine hizmet etmektedir.

AYM'nin vurguladığı "ayrı bir dava açmaya zorlanma külfeti"nin kalkması, idari başvuru yolunun "etkili" hale gelmesini sağlamıştır. Haklılığın tespit edildiği yerde iadenin de aynı süreçte (KİK kararıyla) başlaması, usul ekonomisi ve adil yargılanma hakkının bir gereğidir.

KAYNAKÇA

- Anayasa Mahkemesi. (2011, Haziran 16). E: 2009/9, K: 2011/103 sayılı karar. *T.C. Resmî Gazete*, (28083), Ekim 13, 2011.
- Anayasa Mahkemesi. (2017, Ocak 11). 2014/18849 başvuru numaralı karar. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>
- Anayasa Mahkemesi. (2020, Ocak 15). *Farmasol Tıbbi Ürünler San. ve Tic. A.Ş. (2) başvurusu* [Genel Kurul Kararı]. Başvuru No: 2017/37300. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>
- Anayasa Mahkemesi. (2024, Aralık 25). E: 2024/85, K: 2024/229 sayılı karar. *T.C. Resmî Gazete*.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. (2001, Haziran 19). *Kreuz v. Polonya*. Başvuru No: 28249/95. <http://hudoc.echr.coe.int/>
- Birsen, İ. (t.y.). *Mahkemeye erişim hakkı bağlamında kamu ihalelerine yönelik zorunlu idari başvurular* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Börü, İ. E., Ökde, F., Ökde B., & Dağ, M. (2017). Kamu ihalelerinde şikâyet usullerinin inceleme ve değerlendirmesi. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 3(4), 308–320.
- Danıştay 13. Dairesi. (2025, Şubat 27). E: 2023/893, K: 2025/1005 sayılı karar. <https://www.danistay.gov.tr/>
- Demirboğa, D. A., & Başdaş, Ş. (2014). Kamu ihalelerinde başvuru yolları ve usul ekonomisi. M. Çolak & D. A. Demirboğa (Ed.), *Kamu ihale hukukunda temel konular içinde* (ss. 171–207). Kamu İhale Kurumu Yayınları.
- Duygun, A. M. (2022). Mahkemeye erişim hakkı kapsamında yargı harçları ve adli yardım: Karşılaştırmalı hukuk ışığında bir inceleme [Konferans bildirisi]. *Uluslararası Adalet Erişim Konferans Kitabı içinde* (ss. 82–100). Eşit Haklar İçin İzleme Derneği Yayınları.
- İdari Yargılama Usulü Kanunu. (1982, Ocak 20). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 17580).
- İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2023, Nisan 1). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 32150).

Kamu İhale Kanunu. (2002, Ocak 22). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 24648).

Kamu İhale Kurumu. (2025, Temmuz). *2025 yılı ilk altı aylık kamu alımları izleme raporu*. https://dosyalar.kik.gov.tr/genel/Raporlar/2025_alti_ay_kamu_alimlari_izleme_raporu.pdf

Kamu İhale Kurumu. (2026, Şubat 26). İtirazen şikâyet başvuru bedeli ile kamu ihale kurumu payının iadesine ilişkin tesis edilecek işlemler hakkında [Duyuru]. <https://www.ihale.gov.tr/Duyuru/790/>

Özkan, G. (2014). 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörülen zorunlu idari başvuru yolları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (17), 63–110.

Resmî Gazete. (2020, Eylül 30). 31260 sayılı Resmî Gazete.

Resmî Gazete. (2022, Kasım 26). 32025 sayılı Resmî Gazete.

Seyhan, S. (2018). *4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki ihalelerin idari ve yargısal denetimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Kültür Üniversitesi.

Ulusoy, A. D. (2019). *Türk idare hukuku*. Yetkin Yayınları.

Uz, A. (2005). *Kamu ihale hukuku*. Turhan Kitabevi.